

## Täysistunto

Torstai 14.9.2023 klo 16.00—19.29

### 6. Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023

Kertomus K 19/2023 vp

#### *Lähetekeskustelu*

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu alkaa. Edustaja Räsänen, Joonas, olkaa hyvä.

#### *Keskustelu*

17.47 **Joonas Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Olemme käsittelemässä tätä Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomusta, ja puutun oikeastaan yhteen merkittävään kokonaisuuteen tässä kertomuksessa. Se liittyy etuusjärjestelmien ja meidän palvelujärjestelmien yhteensopivuuteen ja toimivuuteen. Tätä samaa keskusteluahan me kävimme itse asiassa jo tuossa kyselytunnilla.

Arvoisa puhemies! Monesti on ajateltu, että tämän meidän sosiaaliturvajärjestelmämme uudistamisen keskeisiä tavoitteita on ollut oikeastaan kaksi. Ensimmäinen on se, että totta kai työn tekemisen pitää olla aina kannattavaa, mutta toinen vähintään yhtä tärkeä kokonaisuus on ollut se, että etuusjärjestelmä ja palvelujärjestelmä toimisivat yksilöllisemmin kuin tänä päivänä toimivat nimenomaan palvelun tarvitsijan ja etuuden tarvitsijan näkökulmasta. Näistä molemmista tarkastuskertomuksessa on hyviä havaintoja.

Nyt nostan esille ainoastaan yhden havainnon. Se liittyy siihen, että tarkastuskertomuksessa on hyvin seikkaperäisesti käyty läpi myös sitä, millä tavalla esimerkiksi ne muutokset, joita aikaisemmin on tehty meidän asumistukeen, ovat vaikuttaneet ihmisten toimeentuloon. Niin kuin kollegat täällä muistavat, kun aikaisemmin asumistukeen on nämä suojaosat tuotu, silloin myös entistä suurempi joukko sellaisia henkilöitä, jotka tekevät esimerkiksi osa-aikatyötä pienellä palkalla, on päässyt asumistuen piiriin ja sitä kautta on voitu helpottaa heidän arkeansa. Ja nimenomaan tavoitteena on ollut se, että pienenkin työsuorituksen vastaanottaminen on aina kannattavaa. Tämä on ollut myös merkittävä tuki ihmisille varsinkin kasvukeskuksissa, joissa meillä asumisen hinta on jatkuvasti noussut.

Arvoisa puhemies! Tässä kertomuksessa tarkastellaan myös sitä, mitäs sitten käy, jos mahdollisesti tätä tukea lähdetään muuttamaan niin kuin hallitus nyt todella aikoo, mistä esityksen olemme viime viikon perjantaina saaneet. Toisin kuin ennen vaaleja ja vielä vaalien jälkeenkin annettiin ymmärtää, että kun asumistukea leikataan, se jollakin tavalla hokuspokusmaisesti lisää työllisyyttä tai laskisi vuokria, tässäkin kertomuksessa hyvin todetaan se, että näin ei tule käymään, vaan tosiasiaa enemmänkin siirrämme ihmisiä toi-

## Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2023 vp

meentulotuen varaan, joka itse asiassa on se kaikista passivoivin ja byrokraattisin tukimuoto, joka yhteiskunnastamme löytyy. Siis mikäli lähdemme leikkaamaan asumistukea, niin kuin nyt tänään tässäkin salissa keskustelimme, tosiasiasa me lisäämme toimeentulotukimenoja ja ihmisten toimeentulotukiriippuvuutta. Senpä takia hallitushan itse asiassa omassa budjetissaan tulee esittämään toimeentulotukimenoihin ensi vuodelle yli sadan miljoonan euron korotuksia. Eli toisin sanoen toiselta puolelta leikataan, ohjaamme ihmisiä toimeentulotukiluukulle, [Puhemies koputtaa] ja se ei kyllä ketään aktivoi.

**Puhemies Jussi Halla-aho:** Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen.

**17.51 Pia Hiltunen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsittelyssämme on nyt Valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomus eduskunnalle 2023. Kiitän tarkastusvirastoa selkeästä kokonaisuudesta, josta käyvät hyvin ilmi keskeiset asiat sekä löytyy onnistumisia mutta myös selviä kehitystarpeita tuleville vuosille. Onnistuakseen politiikka vaatii tuekseen puolueetonta valvontaa sekä luotettavaa tietoa varojen käytöstä, kohdentumisesta sekä kustannusvaikutuksista, jotta avoimuus säilyy.

Raportointijaksolla tarkastusten aiheina olivat muun muassa riskien ja jatkuvuuden hallinta, etuus- ja palvelujärjestelmien kehittäminen, talous- ja ennakkotiedon hyödyntäminen päätöksenteossa sekä sosiaaliturvauudistuksen valmistelu. Raportissa todetaan, että palveluiden kehittämisessä pitäisi edelleen kiinnittää enemmän huomiota asiakkaiden tarpeisiin ja alueellisiin erityispiirteisiin. Lisäksi tulisi huolehtia entistä paremmin kuntien ja hyvinvointialueiden taloudellisesta, yhtenäisestä tiedonannosta ja tilastoista päätöksenteon tueksi.

Raportin mukaan valtion talousarvioesityksissä ja julkisen talouden suunnitelmassa tulisi esittää uusinvestointien ja hankintakustannusten ohella kattavasti myös elinkaaren hallintaan sisältyvät infrastruktuurien ylläpito- ja korjausvelan kustannukset, ja uudistusten taloudellisten vaikutusten arviointia tulisi parantaa hallituksen esityksissä. Sosiaaliturvauudistuksen osalta tulisi myös arvioida esimerkiksi se, miten yleinen asumistuki ja muut etuisuudet painottuvat matalia ansiotuloja saavien toimeentulon tukemisessa.

Huomioitavaa on, että tarkastusviraston raportissa muistutetaan myös oikea-aikaisten ennakkointiraporttien ja tiedon keskitetyn koordinoinnin lisäävän ennakkotiedon hyödyntämistä päätöksenteossa ja ryhdittävän valtioneuvoston ennakkointitoimintaa, mikä on luonnollista. Tähän tulisi kiinnittää jatkossa entistä tarkemmin huomiota, sillä keskipitkän aikavälin kehitysarviot ja julkisen talouden tilastot tarjoavat luotettavan pohjan finanssipoliittiselle ja taloudelliselle päätöksenteolle.

Arvoisa puhemies! Tiedettävä on, että yli kahden viime hallituskauden pitkittyneet julkisen talouden haasteet jatkuvat tulevina vuosina. Siksi valtionhallinnon kustannustehokkuus ja julkisten varojen käytön läpinäkyvyys myös korostuvat. Tosiasia on, että huoltosuhteen heikkeneminen ja ikääntyvä väestö luovat merkittävän julkisten menojen korotuspaineen tilanteessa, jossa julkinen talous on jo valmiiksi velkainen viime vuosien odottamattomien tapahtumien jälkeen.

Julkisen talouden kestävä hoito ja yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttaminen tulevat edellyttämään julkisten resurssien ja varojen vielä oikeanlaisempaa kohdentumista ja tehokkaampaa hyödyntämistä. Ajattelen, että julkisen talouden tasapainotus tarvitsee pitkäjänteisemmän ohjelman, jossa mukana olisivat kaikki puolueet ja kaikki kolme näkökulmaa, eli työllisyyden ja tuottavuuden vahvistaminen, veropohjan yhtenäistäminen ja oi-

## **Pöytäkirjan asiakohta PTK 26/2023 vp**

keudenmukainen menosopeutus — valtiontalous kun ei voi olla poukkoilevaa puoluepolitiikkaa vaan tasapainoista ja pitkäjänteistä yhteistä työtä, josta jokainen varmasti haluaa täällä kantaa vastuun. Taloudelliset haasteet tulevat koettelemaan tulevinakin vuosina, ja siksi tarvitsemme yhteistyömyönteisyyttä, päämäärätietoisuutta ja ennen kaikkea oikeudenmukaisuutta sekä rakentavaa keskustelua tulevaisuuden linjoista.

Arvoisa puhemies! Ongelma on yhteinen, mutta pidän ongelmallisena vastakkainasettelun lietsontaa ja peräänkuulutankin ratkaisukeskeisyyttä hyvinvointiyhteiskunnasta oikeudenmukaisesti huolehtien.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.